

LATVIJAS SOCIĀLDEMOKRĀTIJAS
LĪVERPŪLES GRUPA.

VĒSTURISKĀ IZZIŅĀ
1915.g. - 1916.g.

PA - 18. fonds

Pēc 1905.g. revolūcijas liela daļa latviešu sociāldemokrātu devās uz Lielbritāniju un apmetās uz dzīvi tās lielākajās pilsētās, izveidojot tur sociāldemokrātiskus pulciņus.

Līverpūlē dzīvojošie sociāldemokrāti, kā arī tie, kas, sākoties I pasaules karam, iebrauca no Francijas un Beļģijas, 1915.g. sākumā nolēma apvienoties un izveidot Krievijas Sociāldemokrātiskās Strādnieku Partijas (KSDSP) Latvijas Sociāldemokrātijas (LSD) Līverpūles Grupu. Tās dibināšanas sapulce notika 1915.g. 10. janvārī.¹⁾

1912.g. visas grupas tika apvienotas LSD ārzemju grupu Koporganizācijā, kura izstrādāja visām grupām kopīgus statūtus. Tiem pievienojās arī Līverpūles grupa. Statūtos noteikti grupas mērķi un uzdevumi:

- apvienot visus pilsētā un tās apkārtnē dzīvojošos LSD biedrus, izkopt viņu šķiras apziņu, nostiprināt sociāldemokrātiskos uzskatus, atbalstīt LSD idejiskā un materiālā ziņā;
- mirēto mērķu sasniegšanai, grupa notur kārtējās un ārkārtējās biedru kopsapulces, organizē teorētiskus pulciņus, priekšlasījumus, jautājumu un diskusiju vakarus utt., ierīko bibliotēku, organizē līdzekļu vākšanu kārtējām un ārkārtējām vajadzībām, maksā Centrālajai Komitejai (CK) un Koporganizācijas vadošajam orgānam Ārzemju Grupu birojam (ĀGB)²⁾ noteiktus procentus no biedru nodevām;
- biedri no sava vidus uz pusgadu izvēl sekretāru, kasieri un bibliotekāru;
- grupas sekretārs atbild par korespondenci, uztur sakarus ar citām organizācijām, sasauc sapulces un atbild par grupas arhīvu.³⁾

1) LVA, PA-18.f., 1.apr., 1.1., 132.lp.

2) skat. ISD ĀGB (PA-11.fonds) Vēsturisko izziņu.

3) Latvijas Komunistiskās partijas kongresu, konferenču un CK plēnumu rezolūcijas un lēmumi. - I daļa - Rīga, 1958.-80.lpp.

Līverpūlē dzīvoja daudz lietuviešu emigrantu, kuriem nebija savas organizācijas, tāpēc Līverpūles Grupā darbojās arī daži lietuviešu sociāldemokrāti. Vēlāk Līverpūles Grupas biedri palīdzēja viņiem izveidot pastāvīgu organizāciju - Lielbritānijas Leišu Sociālistiskās Federācijas Līverpūles Grupu ar kuru uzturēja ciešus sakarus.⁴⁾

Kopīgi ar lietuviešiem 1915.g. otrajā pusē tika atvērta publiska bibliotēka un lasītava,⁵⁾ kuru vadīja kopīga bibliotēkas komisija. Bibliotēka darbojās sekmīgi, tomēr visu tās pastāvēšanas laiku bija jūtams latviešu valodā izdoto grāmatu trūkums.

Kopā ar lietuviešu biedriem tika nodibināta Krievijas politisko katordznieku un izsūtīto palīdzības Komiteja Līverpūlē,⁶⁾ kura pēc 3 mēnešu ilgas aktīvas darbības policijas spiediena rezultātā bija spiesta pārtraukt savu pastāvēšanu.

Neskatoties uz sākotnējām materiālajām grūtībām, Grupa regulāri noturēja sapulces, piedalījās Ārzemju Grupu Biroja (ĀGB) vēlēšanās, pievienojās Ārzemju Komitejas (LSD CK Ārzemju pārstāvniecība) (ĀK)⁷⁾ rezolūcijai "Pasaulē karš un starptautiskās Sociāldemokrātijas taktika", pasūtīja laikrakstus "Strādnieks", "Cīņa", "Proletārietis", "Sociāl-Demokrat", "Naše Slovo" u. c. Vairāki biedri ietilpa Krievijas jūrnieku Savienībā un vietējo strādnieku organizācijās.⁸⁾

Grupas biedri izplatīja dažādus sociāldemokrātiskus izdevumus (1916.g. tika ievēlēts arī īpašs literatūras izplatītājs),⁹⁾ veica plašu agitācijas darbu jūrnieku vidū un piegādāja viņiem literatūru. Norisinājās aktīva sarakste ar ĀGB, regulāri nosūtot tam darbības pārskatus, protokolu norakstus u. c. dokumentus.

1916.g. vidū, pieaugot draudiem par politisko emigrantu iespējamo iesaukšanu karadienestā, daudz sociāldemokrātu devās projām no Līverpūles. Sameklējuši darbu uz kugiem, Grupas biedri devās pāri okeānam, meklējot patvērumu Amerikā, galvenokārt Baltimorā.¹⁰⁾

4) Latvijas Komunistiskās partijas kongresu, konferenču un CK plēnumu rezolūcijas un lēmumi.-I daļa.-Rīga,1958.-104.lp.

5) Turpat.

6) LVA, PA-18.f.,1.apr.,1.1.,104.lp.

7) skat. LSD ĀK (PA-2.fonds) Vēsturisko izziņu.

8) Turpat, 128.lp.

9) Turpat, 190.lp.

10) LVA,PA-18.f.,1.apr.,1.1.,217.lp.

Pēdējā sapulce, kurā piedalījās 3 biedri, notika 1916.g. 10. septembrī.¹¹⁾ Līdz ar to Līverpūles Grupa beidza pastāvēt.

Vadošā arhīviste

L.Vītola *L. Vītola*

11) LVA, PA-18.f., l.apr., l.l., 22o.lp.